

Hentonäkinruoho

Spädnajas

Najas tenuissima

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa riittämätön, heikkenevä

Koodi: 1963

Rauhoitettu (LSA 471/2013)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 471/2013)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Kuva: Marja Koistinen

Luonnehdinta

Hentonäkinruoho on 5–40 cm korkea yksivuotinen, loppukesällä havaittavissa oleva uposkasvi. Sen varsi on haarainen, hento ja sileä. Lehdet ovat jäykät ja suksamaisen ohuet. Niiden tyvellä on selvä korvake. Lähilajin notkeanäkinruohon (*Najas flexilis*) lehdet ovat hieman leveämmät, pehmeät ja korvakkeettomat. Lajin siemenet säilynevät pohjalietteessä jopa vuosikymmeniä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Hentonäkinruoho kasvaa yleensä rehevähköissä, mutta kirkas- ja neutraalivetisissä järvissä liejuisella siltti-savipohjalla, harvemmin lievästi suolaisessa murtovedessä jokisuistoissa tai matalissa merenlahdissa. Useimmilla kasvupaikoilla on pohjavesivaikutusta. Hentonäkinruoho on koko levinneisyysalueellaan erittäin harvinainen ja maailmanlaajuisesti arvioiden yksi Suomen harvinaisimpia putkilokasveja. Nykyesiintymiä on parissakymmenessä järvessä Etelä- ja Kaakkois-Suomessa sekä kahdessa Suomenlahden jokisuistossa.

Nykytila ja uhkatekijät

Viime vuosikymmeninä hentonäkinruoho on menettänyt ainakin puolet historiallisena aikana tunnetuista kasvupaikoistaan. Vesien liiallinen rehevöityminen ja umpeenkasvu, jätevesipäästöt, liettyminen sekä vesien happamoituminen vähentävät lajin kantaa. Umpenkasvu lisää muiden lajien kilpailua valosta ja elintilasta. Myös vesistöjen muuttaminen, muun muassa järvi- en vedenpinnan lasku, kuivatukset, ruoppaukset ja rantarakentaminen uhkaavat lajia. Lisäksi valuma-

alueilla tapahtuvat muutokset, kuten turvetuotantoalueiden humus- ja kiintoainepäästöt, voivat vaikuttaa haitallisesti näkinruohojärvien veden laatuun. Populaatioissa on suuret vuotuiset vaihtelut, mutta useimmat esiintymät ovat niukkoja. Kolmasosa tunnetuista kasvupaikoista on suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Suomella on erityinen vastuu tämän kansainvälisen harvinaisuuden suojelussa. Näkinruohojärvien veden tilaan tulee kiinnittää huomiota ja estää umpeenkasvu. Lajin kasvupaikoille tulee järjestää paitsi vedenlaadun myös itse näkinruohopopulaatioiden seuranta. Seuran avulla voidaan selvittää sekä luontaisia että ihmisen aiheuttamia vaihteluita ja niiden syitä. Veden laatua tulee seurata myös valuma-alueilla ja estää niiltä tulevien ravinteiden sekä humus- ja kiintoaineiden pääsy näkinruohojärviin. Hentonäkinruohon etsintää sopivanoloisilta järviltä tulee tehostaa. Erilaisten hoitotoimien vaikutuksista tarvitaan lisätietoja.

Lähteet

- Issakainen, J., Kemppainen, E., Mäkelä, K., Hakalisto, S. & Koistinen, M. 2011. Hentonäkinruoho (*Najas tenuissima*) ja notkeanäkinruoho (*Najas flexilis*). Suomen uhanalaisia lajeja. Suomen ympäristö 13/2011. 223 s.
- Kemppainen, E., Mäkelä, K. & Uotila, P. 2012. Hentonäkinruoho – spädnajas. Teoksessa: Ryttylä, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 245–246. Tammi, Helsinki.